

VZPOMÍNKOVÁ AKCE K 83. VÝROČÍ DEPORTACE ROMŮ A SINTŮ Z PRAHY DO AUSCHWITZ II – BIRKENAU

Městská část Praha 6 připomíná událost z března 1943, kdy byly stovky Romů a Sintů deportovány z Ruzyně do vyhlazovacího tábora.

Partneři akce:

Pražské centrum pro romské dějiny,
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze
Muzeum romské kultury, státní příspěvková organizace

Památník v Ruzyni © Petr Zewlakk Vrabec

V Praze-Ruzyni, v areálu místní donucovací pracovny, bylo na počátku roku 1943 zřízeno sběrné a internační místo pro Romů a Sintů z Čech, kteří měli být deportováni do vyhlazovacího tábora Auschwitz II – Birkenau. Celé rodiny zde v nedůstojných podmínkách čekaly na zařazení do transportu. Seznamy mužů, žen a dětí určených k deportaci sestavovali čeští četníci pod dohledem německých bezpečnostních složek. Vlak s nejméně 642 Romů a Sintů internovanými v Ruzyni dorazil 11. března do Auschwitz II – Birkenau (česky Osvětim-Březinka), kde naprostá většina z nich zemřela – buď na následky nelidských podmínek a otrocké práce nebo byli zavražděni v plynových komorách. Zhruba 120 dalších Romů bylo přitom z Ruzyně odvezeno do jiných koncentračních táborů už v roce 1942.

Poznatky o fungování podobných míst, jako byla donucovací pracovna v Ruzyni, vycházejí především z dochovaných úředních a policejních dokumentů – z nařízení protektorátních a německých úřadů, evidenčních seznamů, vězeňských registrů, hlášení četnictva či korespondence mezi jednotlivými složkami okupační správy. Všechny tyto prameny umožňují rekonstruovat institucionální rámec internace a deportací do vyhlazovacího tábora Auschwitz II – Birkenau, ovšem čistě z perspektivy administrativy a represivního aparátu.

Strohá čísla a dokumenty zaznamenané pachateli však zásadním způsobem doplňují svědecké výpovědi a osobní vzpomínky – konkrétní lidské příběhy vypovídající o zkušenosti strachu, odloučení, nejistoty,

Při příležitosti letošní připomínky událostí z března 1943 si proto dovoluujeme představit nově spuštěnou unikátní databázi Svědectví Romů a Sintů s podtitulem Druhá světová válka očima Romů a Sintů z českých zemí a Slovenska.

Projekt ojedinělý v mezinárodním kontextu svým zaměřením i rozsahem nabízí detailní abstrakty svědectví pamětníků a pamětnic, popisujících zkušenost s nacistickou perzekucí a genocidou. Hlavním partnerem projektu je Muzeum romské kultury v Brně, které pro databázi poskytlo řadu cenných fotografií ze svých sbírek. První verze databáze byla zveřejněna v srpnu 2023.

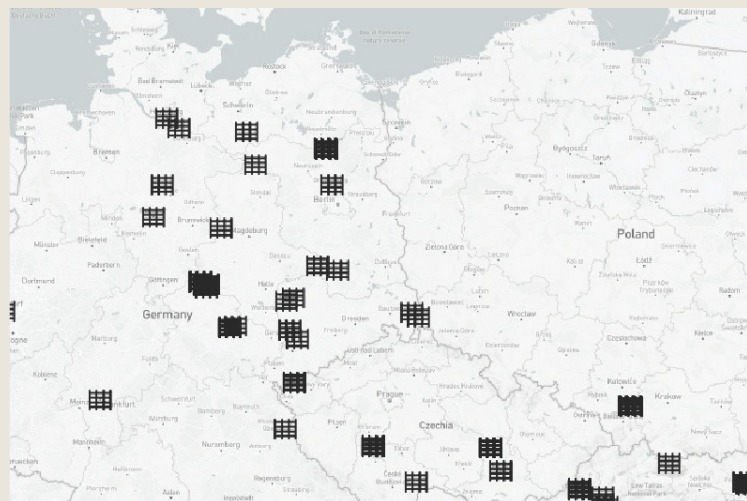
Rozšířenou verzi databáze v novém grafickém designu, obohacenou o zhruba šest desítek nových svědectví, jsme publikovali 27. ledna 2026, kdy jsme si připomínali Mezinárodní den památky obětí holokaustu. Databáze Pražského centra pro romské dějiny při Filozofické fakultě UK se tak stala nejbohatším zdrojem informací pro rodiny romských a sintsých pamětníků i pro odbornou nebo laickou veřejnost.

www.svedectviromu.org
www.romatestimonies.org

Dnes náš projekt čítá takřka dvě stě vyprávění o osudech konkrétních žen a mužů, s nimiž se mohou zájemci seznámit jak v české, tak i v anglické verzi, přičemž v plánu je rovněž verze v romštině. Líčení pamětníků názorně doplňuje možnost vyhledat a zobrazit místa, o nichž se zmiňují, na mapách.

Místa internace českých a slovenských Romů a Sintů za 2. světové války (výsek z mapy Evropy)

Zdroj: Svědectví Romů a Sintů, www.svedectviromu.org

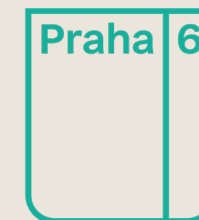
Uživatelé tak získají vizuálně přehlednou a názornou informaci o různých aspektech válečného života Romů a Sintů a odpověď na otázky jako: Kde konkrétně byl pamětník internován? Kde se rodiny ukrývaly před nacisty a gardisty? Kde se Romové zapojili do ozbrojeného odboje? V kterých obcích přišli o své domovy a kde byly zavražděny celé skupiny Romů? Tuto novou vrstvu zobrazování informací jistě ocení nejen školy, ale i ostatní zájemci – mimo jiné proto, že databáze tak osudy Romů a Sintů náhle názorně a nečekaně zasadí do míst, která známe, často do sousedství našich domovů v českých a slovenských obcích.

V databázi lze nalézt i vzpomínku Karolíny Kozákové, rozené Růžičkové, což je dosud jediné známé očitě svědectví o internaci Romů v areálu nuceného pracovního tábora v Ruzyni. Její výpověď představuje mimořádně cenný a ojedinělý historický pramen, protože autenticky zachycuje atmosféru místa, odkud byli Romové a Sintové deportováni do vyhlazovacího tábora Auschwitz II – Birkenau. Vzpomíná, jak byla jako malá spolu s ostatními členy rodiny v noci násilně zatčena, na loučení s těhotnou matkou, převoz na policejní stanici a separaci členů rodiny v ruzyňském areálu. Popisuje všudypřítomný strach, nejistotu a bezmoc, kdy nevěděli, co je čeká. Právě detailní osobní perspektiva dítěte, které bylo svědkem rozvrácení rodiny i systematické perzekuce, činí z tohoto svědectví unikátní doklad fungování ruzyňského tábora a zároveň je zásadním příspěvkem k poznání genocidy Romů a Sintů

Více k příběhu Karolíny Kozákové viz QR kód níže:

ORGANIZÁTOR AKCE

PARTNEŘI AKCE

PRAŽSKÉ CENTRUM
PRO ROMSKÉ DĚJINY
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

